

АНГЛОМОВНЕ НАВЧАННЯ В ХНМУ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ
ЛІ навчально-методичної конференції ХНМУ

Харків
ХНМУ
2018

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**АНГЛОМОВНЕ НАВЧАННЯ В ХНМУ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали
ІІ навчально-методичної конференції**

м. Харків, 31 січня 2018 року

Харків
ХНМУ
2018

включає лінгвістичний, соціокультурний, дискурсивний, інфокомунікаційний та інші напрямки. Особливу увагу на просунутому етапі навчання при підготовці до клінічної практики приділяється дискурсивному напрямку. Дискурсивна модель навчання передбачає занурення іноземних студентів в професійно значущі ситуації спілкування, актуалізацію засвоєних раніше мовних засобів комунікації для побудови висловлювань в таких ситуаціях, пошук найбільш ефективних способів досягнення поставленої комунікативної мети. При опануванні дисципліни формуються навички аудіювання усного мовлення, конспектування отриманої аудіоінформації, побудови монологічного висловлювання для повідомлення про стан хворого на клінічній конференції, навички читання відомостей з медичної карти пацієнта, а також володіння різними комунікативними тактиками ведення діалогу.

Східна мудрість говорить: "Три знаряддя є у лікаря – слово, рослина і ніж". Незалежно від мови навчання, іноземні студенти-медики, що проходять клінічну практику в українських лікарнях, повинні вміти спілкуватися з пацієнтами на мові пацієнтів і робити це професійно, а значить, вивчення мови повинно займати вагоме місце в навчальному процесі медичного ВНЗ. Мовна підготовка є невід'ємною частиною процесу формування професійної компетентності іноземного студента-медика, будучи основою для отримання якісної конкурентоспроможної європейської освіти.

Література:

1. Бочарникова М.А. Понятие "коммуникативная компетенция" и его становление в научной бреде / М.А. Бочарникова // Молодой ученый. – 2009. – № 8. – С. 130–132. – URL <https://moluch.ru/archive/8/566/>

2. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Равен Дж. – Москва, 2002. – 135 с.

3. Хуторской А.В. Определение общепредметного содержания и ключевых компетенций как характеристика нового подхода к конструированию образовательных стандартов : доклад / А.В. Хуторской. – Эйдос : Интернет-журнал. – 2002. – 23 апреля.

4. Проект "Настройка образовательных структур" (Trends 2003: Progress towards the European Higher Education Area; Graz Declaration), [электронный ресурс] / URL: http://www.iori.hse.ru/tuning/materials/projectdescription_Tuning_Europe.pdf

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ № 2

Криворучко І.А., Тонкоглас О.А., Сикал М.О., Тесленко С.М.,
Сивожелезов А.В., Гончарова Н.М., Лесной В.В.

Одним з основних завдань розвитку системи освіти є формування якісних і затребуваних освітніх послуг, у тому числі залучення іноземних студентів до вищих навчальних закладів країни [6]. В останні десятиліття міжнародна активність вищої школи істотно зросла, оскільки експорт освітніх послуг є потужним чинником стимуляції економічного примноження й однією з умов подолання економічної кризи. Сфера підготовки кваліфікованих лікарів для роботи як у нашій країні, так і за кордоном займає значне місце в системі всіх освітніх послуг держав пострадянського простору. Серед

вишів України Харківський національний медичний університет (ХНМУ) має одну з провідних позицій за кількістю іноземних студентів, основний контингент яких складають громадяни Індії, країн Африки, деяких арабських країн (Лівану, Іраку, Йорданії, Палестини), Китаю. Ефективність навчання іноземних студентів багато в чому залежить від їхньої адаптації до нової загальноосвітньої системи, соціального середовища й культурних традицій, тому потрапивши до ВЗО іншої держави, як самі студенти, так і викладачі стикаються зі значними труднощами в навчальному процесі [1, 2, 5, 6].

Мета роботи – визначити особливості викладання хірургії в студентів 4-го курсу медичного факультету, які навчаються англійською мовою.

На кафедрах ХНМУ викладання дисциплін англомовним студентам проводиться протягом багатьох років. Це дозволило сформувати певний практичний досвід, провести аналіз й узагальнити деякі аспекти.

У ХНМУ навчаються студенти з різних країн світу, тому для багатьох з них виникають проблеми інтернаціоналізації, необхідності спілкуватися з носіями різних культур. У зв'язку з цим, однією з початкових проблем навчання іноземних громадян є формування груп студентів з урахуванням можливості їх спільного перебування в колективі за релігійними переконаннями. Національні та культурні характеристики студентів з різних країн включають в себе певний менталітет і специфічні особливості поведінки, що, безперечно, відбивається на якості навчання [2, 3]. Безсумнівною перевагою навчання в гетерогенних групах для майбутніх лікарів є те, що вони спілкуються між собою англійською мовою. Викладач при цьому може давати іноземцям завдання, змушуючи їх комунікувати не з одним, що принесе значну користь у вивченні медичної термінології та розвитку мовленнєвих здібностей. Працюючи в "змішаних" групах, завжди необхідно враховувати можливість виникнення міжнаціональних конфліктів і не допускати нетерпимості стосовно не до одного. На обмін досвідом нерідною для них мовою також впливають індивідуальні лінгвістичні здібності, що істотно позначається на якості вивчення предмета в цілому [2, 3, 6]. У результаті дослідження було відзначено, що відмінною рисою представників арабських країн та Ірану є їхня підвищена емоційність, яка іноді спричиняє конфліктні ситуації. Це необхідно враховувати викладачеві під час роботи з даною категорією студентів. Найчастіше вони не володіють іншими мовами, і відповідно важче засвоюють другу для них англійську мову. Крім того, указані держави знаходяться в зоні конфліктів, що також несприятливо позначається на підготовці майбутніх студентів. У багатьох представників цих країн відсутні навички роботи з літературними джерелами, уміння систематизувати пройдений матеріал, що, безсумнівно, є загальноосвітньою проблемою [4, 8].

Важливою складовою підготовки студентів у вищих медичних навчальних закладах є оволодіння практичними навичками роботи з пацієнтами. Майбутній лікар повинен уміти збирати скарги, анамнез захворювання та життя, проводити об'єктивне обстеження, призначати необхідні лабораторні й інструментальні дослідження й трактувати їх результати, установлювати попередній клінічний діагноз, проводити диференційний діагноз, визначати алгоритм лікувальних заходів, а також діагностувати невідкладні стани й надавати під час них екстрену допомогу. Для цього викладачеві необхідно індивідуально працювати зі студентами біля ліжка хворого, перекладати специфічні терміни, допомагати з перекладом при зборі анамнезу і тощо.

Досвід показує, що оптимальним є впровадження методики роботи зі студентами біля ліжка хворого за таким принципом: огляд хворого (1–2 студенти), інтенсивний розбір історії хвороби з усіма студентами й визначення викладачем рівня оволодіння студентами теоретичною частиною. Існує питання, яким чином забезпечити спілкування студента з пацієнтами в практично-орієнтованому навчанні біля ліжка хворого: чи повинен англомовний студент володіти достатньою мірою українською мовою, щоб самостійно спілкуватися й читати дані додаткових досліджень? На наш погляд, завданням викладача є максимальна допомога в цьому процесі й мінімальний супровід об'єктивного обстеження хворого студентами, оскільки це обмежує їхню самостійну роботу й призводить до менш активної роботи біля ліжка хворого.

З огляду на поліморфізм національних характеристик і різнорівневі знання з предмета, викладач повинен постійно вишукувати оптимальні методичні прийоми під час роботи з іноземними студентами, щоб домогтися гарних результатів у оволодінні матеріалом дисципліни. Незамінну допомогу в цьому надають сучасні освітні технології: лектори протягом читання нового матеріалу застосовують не тільки інформативний підхід, а й комунікативно-когнітивний з мультимедійним супроводом, що дозволяє розширювати можливості навчання й організувати самостійну роботу студентів [7]. Викладачеві необхідно використовувати певні методичні прийоми, формувати і розвивати пізнавальні процеси (довільну увагу, сприйняття, продуктивне мислення) і, якщо можливо, індивідуалізувати навчальний процес (наприклад, давати завдання з урахуванням різних рівнів володіння предметом) [8]. Однак не можна відмовлятися й від традиційних методів навчання, таких, як усне опитування, розбір тестів і розв'язування задач. Це допомагає логічно організувати матеріал і розвиває мовленнєві навички, що дуже важливо для студентів-іноземців. У кінці пройденого циклу на кафедрі хірургії № 2 проводиться диференційований залік. На нашу думку, кращим способом контролю знань студентів є тестування, що включає в себе відкриті й закриті тести й завдання з кожного розділу. Під час підготовки до таких занять студенти, застосувавши отримані знання, учаться узагальнювати інформацію.

Основні труднощі при роботі з англомовними студентами такі: а) різний склад груп за рівнем знань; б) співвідношення викладачі–студенти в групах 1 : 5 не відповідає дійсності, а, коли в групі 10 і більше студентів, це викликає певні незручності; в) у багатьох іноземців немає достатньої мотивації для реального набуття знань; пошук вирішення питань мотивації студентів повинен бути безперервним і відповідати сучасним запитам до освітньої підготовки; г) відповідно до планів практичних занять у відділеннях лікарень на клінічних базах часто бракує тематичних хворих, що ускладнює оцінювання теоретичних і практичних знань студентів на кожному занятті; д) збільшена кількість студентів у групах на клінічних базах і невеликі приміщення в палатах лікарень не покращують взаємин студентів і пацієнтів, що заважає оволодінню практичними навичками і професійними вміннями. З метою поліпшення підготовки студентів й оптимізації методики оволодіння практичними навичками на базі ХНМУ створено навчально-тренувальний центр з підготовки студентів з клінічних дисциплін; необхідно також вирішувати питання про оснащення кафедр сучасними

тренажерними системами, муляжами, фантомами, імітаторами для діагностики, лікування й профілактики, що буде відповідати сучасним вимогам.

Висновки

1. Істотні труднощі викликають міжособистісні стосунки студентів через різні національні особливостей і конфесійну приналежність, що вимагає від викладача не допустити виникнення конфліктів на національному й релігійному підґрунті.

2. Для кращої адаптації іноземних студентів і формування в них мотивації до навчання викладачеві необхідно інтегрувати нові освітні технології та традиційні засоби навчання.

Література:

1. Гюльмамедов Ф.И. Некоторые аспекты обучения иностранных студентов в медицинских вузах / Ф. И. Гюльмамедов, Н. И. Томашевский, А.М. Белозерцев [и др.] // Вісник ВНМУ. – 2004. – Т. 8, № 1. – С. 112–113.

2. Кардашевская А.Э. Иностранные студенты в медицинском ВУЗе. Проблемы адаптации / А.Э. кардашевская // Тезисы Всеукраинской научно-практ. конференции ДонНУ (6 сентября 2013 г.). – Донецк, 2013.

3. Портрет образовательного мигранта. Основные аспекты академической, языковой и социокультурной адаптации : колл. монография / науч. ред. Е. Ю. Кошелева. – Томск : РАУШ МБХ, 2011. – 204 с.

4. Рибаченко Л.І. Арабські студенти за кордоном. Факти, які стали історією; Документальний очерк / Л.І. Рибаченко. – Донецк : ООО "Лебедь", 2000. – 86 с.

5. Родионова И.П. Педагогическое проектирование содержания предпрофессиональной биологической компетентности иностранных студентов российских вузов : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / И.П. Родионова. – Санкт-Петербург, 2003. – 289 с.

6. Стражев В.И. Образование и наука в современном обществе / В.И. Стражев. – Минск : БГУ, 2004. – 255 с.

7. Шепелевич Е.И. Модусы обучаемости, обучения и воспитания студентов в условиях информационного общества / Е.И. Шепелевич, Т.В. Максимова // Actualsciens. --2016. – Vol. 2, № 3. – С. 23–24.

8. Эль-Мансури Халиль. Проблемы адаптации иностранных студентов к учебному процессу в медицинских вузах / Халиль Эль-Мансури, О. В. Васильева // Тези доповідей II Всеукраїнської студентської наукової конференції з фізіології з міжнародною участю (12 травня 2015 р.). – Харків, 2015. – С. 55–57.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНИХ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

Кузнецов С.В., Ольховська О.М., Кучеренко О.О., Жаркова Т.С., Кучеренко М.В.

Сучасний процес професійної підготовки студентів медичних вузів в Україні постійно змінюється під впливом новітніх наукових розробок та сучасних комп'ютерних технологій, що сприяє розвитку освіти та охорони здоров'я як важливих факторів удосконалення якості життя нашого суспільства.